

Afzender: Rutherfordweg 102, 3542 CG Utrecht

Aan:

de leden van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat

T.a.v. de voorzitter, dhr. Chris Stoffer

Per e-mail: cie.ezk@tweedekamer.nl

Utrecht, 6 juni 2024

Onderwerp: inbreng Spotta voor het rondetafelgesprek over de postmarkt op 12 juni 2024

Geachte heer Stoffer, geachte leden van de commissie,

Spotta¹ dankt uw commissie voor de uitnodiging om ons beeld op post in Nederland met u te delen tijdens voornoemd rondetafelgesprek. In voorbereiding daarop brengen wij graag alvast de volgende twee adviezen onder uw aandacht:

- (i) Laat de postvisie uit 2018 herzien door ACM op basis van een open opdracht en herzie vervolgens de Universele Postdienst (UPD) en de Postwet op basis van die geactualiseerde postvisie. De bredere bezorgmarkt die in 2018 voorzien werd, is inmiddels realiteit. De UPD kan daar op enig moment in de nabije jaren ook in opgaan waarbij de dienstverlening kan verbeteren in plaats van de versobering die PostNL voorstelt. Dus is het zaak daar nu al op te anticiperen;
- (ii) Beschouw afslanking van het aantal bezorgdagen in samenhang met afslanking van de reikwijdte van de Postwet. De UPD maakt slechts 6% uit van het totale postvolume zoals gedefinieerd door de Postwet. Onder die wet vallen nu nog specifieke poststromen die veel beter binnen andere netwerken belegd kunnen worden. Bijvoorbeeld omdat dit tot een snellere bezorging of tot een betere invulling van de gebruikersbehoefte leidt. Denk hierbij aan brievenbuspakjes van webwinkels en (reclame)drukwerk. Door de reikwijdte van de Postwet te beperken én het aantal bezorgdagen onder de UPD direct terug te brengen tot twee, ontstaat een toekomstvaste situatie die veel beter in lijn is met de verdere daling van de postmarkt en die ook nog eens de UPD betaalbaar houdt op de langere termijn.

Deze punten lichten wij hierna nader toe.

Veranderende markt(vraag) met veranderende bezorgmodellen en innovatie

Spotta speelt in op de veranderende postmarkt met zelf ontwikkelde, innovatieve diensten en bezorgmodellen. De belangrijkste innovatie is dat niet de adverteerder maar de consument bepaalt óf en wát men aan (gepersonaliseerde) brievenbusreclame wil ontvangen². Spotta vraagt huishoudens om via InMijnBus.nl een keuze te maken om (1) geen folderpakket te ontvangen, (2) het folderpakket te ontvangen dat speciaal voor de buurt van het huishouden is samengesteld of (3) een folderpakket geheel naar eigen keuze samen te stellen. Spotta bezorgt het gekozen folderpakket via haar eigen bezorgers. Aan dat bezorgmodel kan ook ander, niet gepersonaliseerd drukwerk worden toegevoegd; bv. voor bedrijven die voor de bezorging daarvan nu alleen bij

¹ Spotta is de grootste verspreider van brievenbusreclame in Nederland. Brievenbusreclame is ook vandaag de dag nog steeds relevant. Recent onderzoek van GFK (2021) toont aan dat 62% van de consumenten reclamefolders gebruikt om op de boodschappen en uitgaven te besparen. Daarnaast leest 22% van de mensen reclamefolders, omdat zij de aanbiedingen nodig hebben om het huishoudboekje rond te maken. Ook zijn folders van groot belang voor lokale winkeliers om klanten naar de fysieke winkel te trekken. Spotta verwacht in 2024 3,6 miljard folders, magazines, samples en catalogi te bezorgen bij 4,7 mln. huishoudens. Met drie productielocaties in Eindhoven, Utrecht en Meppel en 21.000 bezorgers beschikt Spotta over bijna landelijke dekking (98%).

² Hier treft Spotta de advocaten van PostNL op haar pad, die pogen om het bezorgen van folderpakketten die specifiek voor een huishouden worden samengesteld bestempeld te krijgen als "post". Daardoor zou PostNL de markt voor reclamebezorging kunnen monopoliseren, terwijl die markt al decennia zelfstandig en buiten de Postwet functioneert. PostNL klaagde hierover bij de ACM, maar kreeg ongelijk. Vervolgens werd ook het bezwaar bij de ACM ongegrond verklaard. PostNL liet direct weten daartegen in beroep te gaan bij de Rechtbank.

PostNL terecht kunnen.³ Zo biedt Spotta een alternatief voor bedrijven voor wie het logistieke model van PostNL niet meer aansluit op de wensen, of het beschikbare budget. Ook andere partijen ontwikkelden inmiddels alternatieve, innovatieve bezorgmodellen.

UPD is niet meer dan 6% van het totale postvolume

PostNL speelt een belangrijke rol in het bezorgen van de (wél) essentiële post in Nederland (de diensten die onder de UPD vallen) maar dat segment van de markt is uitermate beperkt: het gaat om niet meer dan 6% van het totale postvolume. Dat percentage zal naar verwachting de komende jaren verder dalen, zonder dat zicht is op herstel. Uiteindelijk zal de bezorging van UPD-post ook opgaan in de bredere bezorgmarkt. Die transitie moet op een goede en zorgvuldige wijze worden gefaciliteerd.

Gedegen, toekomstvaste visie is noodzakelijk

Spotta waardeert het dat de Minister van EZK en de Kamer goed nadenken over hoe de bezorging van de wél essentiële post geborgd kan worden. Tegelijkertijd pleit zij er voor om het dan ook meteen goed te doen door een toekomstvaste oplossing te treffen die voor meerdere jaren zal werken. Anders zullen Minister en Kamer over twee of drie jaar opnieuw moeten debatteren over een verdere versobering ten opzichte van wat PostNL nu voorstelt en zal de discussie over de betaalbaarheid van de UPD ook dan weer opspelen. Het plan van het ministerie om meer flexibiliteit in lagere regelgeving te brengen, biedt hiertoe mogelijkheden. Wel is daarbij nodig dat wijzigingen in lagere regelgeving ten minste getoetst worden door de ACM als onafhankelijk toezichthouder op de markt en geconsulteerd worden bij marktpartijen. Wijzigingen voor PostNL kunnen immers direct gevolg hebben voor andere partijen en bezorgmodellen.

Actualiseer de postvisie 2018

Spotta ziet het als een goede stap dat het ministerie van EZK de gedateerde postvisie op basis van een onderzoek van de ACM laat actualiseren. De ACM is hier als onafhankelijk toezichthouder de aangewezen instantie. Het is wel van belang dat het ministerie het onderzoek naar de reikwijdte en kwaliteit van de UPD als open vraag bij de ACM neerlegt zodat ACM vanuit haar eigen expertise kan beoordelen welke ontwikkelingen aanleiding geven tot welke invulling van de UPD.

Moderniseer daarna de Postwet

In lijn daarmee is modernisering van de Postwet noodzakelijk. De wet was ooit bedoeld om de UPD te behouden maar is inmiddels achterhaald en staat nu als knellend keurslijf de verdere ontwikkeling in de weg. Spotta bepleit dan ook dat de Postwet herzien wordt, maar wel pas nádat de postvisie geactualiseerd is en op basis van die geactualiseerde visie.

Afslanking van bezorgdagen onder de UPD gaat hand in hand met afslanking van de Postwet

Bij een toekomstvaste blik hoort ook de discussie over het aantal bezorgdagen onder de UPD en daarmee hand in hand, de reikwijdte van de Postwet. De huidige postmarkt bestaat grofweg uit 3 stromen:

- (1) De persoonlijk geadresseerde post waarvan het cruciaal is dat dit bij de ontvanger op de mat landt. Dan gaat het bv. om overheidspost, medische post, braillepost of bancaire post. Hoewel deze post steeds meer migreert naar digitale verzending, moet voor dat deel dat nog via de reguliere post gaat, de bezorging goed geborgd zijn.
- (2) De brievenbuspakjes. Hiervan valt niet langer te verdedigen dat dit onderdeel zou moeten zijn van de Postwet: andere (pakket)bezorgdiensten zijn goed in staat om dit ook te verzorgen als onderdeel van hun bestaande dienstverlening. Waar pakketbezorgers nu al 7 dagen per week en soms meerdere keren per dag bezorgen is het de vraag waarom dit onder de Postwet zou moeten vallen.

³ Denk aan Direct Mail, sponsored magazines of tijdschriften.

- (3) Homogeen drukwerk. De geadresseerde bezorging van kranten, tijdschriften, sponsored magazines en brievenbusreclame valt nu onder de Postwet. Ook hiervoor bestaan betere alternatieven, denk aan de bezorgnetwerken van dagbladen, gratis weekkranten en reclamefolders. Voor de bezorging van homogeen drukwerk is geen Postwet of UPD nodig: deze bezorgbedrijven zijn van oudsher zelfredkend, werken in een andere structuur met een ander type bezorger en eigen CAO-afspraken. Juist in dit deel van de bezorgmarkt kunnen innovatieve bezorgmodellen zoals dat van Spotta een rol spelen.

Bij de ontwikkeling van de UPD in de nabije toekomst zijn twee bewegingen van belang:

- (i) PostNL heeft het voornemen om haar bezorgmodel te versoberen naar minder bezorgdagen.⁴ Gezien de krimp van het UPD-aandeel én het gebrek aan zicht op stijging van dat aandeel, is die keuze begrijpelijk maar zou het aantal dagen moeten worden afgestemd op de UPD van de toekomst;
- (ii) Hand in hand met het snoeien in het aantal bezorgdagen, is ook het verkleinen van de reikwijdte van de Postwet logisch: voor de tweede en derde categorie poststromen bestaan inmiddels immers voldoende alternatieven die bovendien beter aansluiten bij de behoeften van consumenten en bedrijven. Daarom zou de Postwet het beste beperkt worden tot de in de eerste categorie genoemde poststukken die persoonlijk op naam staan en essentieel zijn: medische post, braillepost, overheidspost en bancaire post; eventueel aangevuld met buitenlandse post en bezorging op de Waddeneilanden (hoewel voor deze twee categorieën ook alternatieven bestaan).

Door het aantal bezorgdagen te versoberen tot twee, is het mogelijk om – in lijn met de voornemens van PostNL – direct de stap te maken naar een toekomstvaste oplossing waarmee voldoende economisch perspectief ontstaat voor de markt om ten minste vijf jaar vooruit te kunnen. Nu afschalen naar vier bezorgdagen betekent omgekeerd, dat de Kamer over twee á drie jaar dezelfde discussie zal moeten voeren over een verdere afslanking en de betaalbaarheid van de UPD.

Beweging werd elders al gemaakt; Nederland loopt daarop achter

Een beweging zoals deze is in lijn met de fundamentele keuzes die andere Europese landen al maakten om de UPD overeind te houden. In de meeste gevallen is daarbij gekozen voor een smalle invulling van de UPD. Zo is er in Denemarken alleen nog een UPD voor braillepost, buitenlandse post en bezorging op een aantal kleine eilanden. Alle andere poststukken worden overgelaten aan andere partijen in de markt. Ook in België, Italië, het VK, Zweden en Frankrijk is sprake van een smalle UPD; deze transitie leidde tot een betere postbezorging, een gezondere postmarkt en een grotere mate van werkgelegenheid omdat het aantal bezorgmodellen en –aanbieders toenam.

Tref regulering voor de tussentijd

Op dit moment is sprake van een ongereguleerd monopolie met nadelen voor gebonden consumenten en bedrijven tot gevolg. Hangende de actualisatie van de Postvisie en herziening van de Postwet zou het dan raadzaam zijn als het ministerie met ACM in gesprek treedt over (tijdelijke) maatregelen die misbruik van marktmacht voorkomen of tegengaan⁵.

Graag gaan wij met u in gesprek over het bovenstaande.

Met vriendelijke groet,

Yme Pasma
CEO

T 06-22523983 E yme.pasma@spotta.nl

⁴ PostNL wil toe naar vandaag op de bus, binnen 2 dagen en op termijn binnen 3 dagen bezorgd (post die er echt de volgende dag moet zijn, blijft PostNL binnen 1 dag bezorgen tegen een andere prijs. <https://www.postnl.nl/klantenservice/toekomstvanpost/>

⁵ Bv. door afschaffing van de beleidsregel die in 2014 getroffen werd, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2016-70314.html>